# ГОЛОС

ТИЖНЕВИК

Львів 3 жовтня 1937

Рік I. Ч. 38.

Передплата: (в краю, ЧСР, Австрії й Румунії) місячно 60 гр., чвертьрічно зл. 1·60, піврічно зл. 3·—, річно зл. 5·50. В інших краях піврічна передплата 1 амер. долар, річно 2 амер. доляри, або їх рівновартість у валюті даної держави.

Ціна 15 гр.

Адреса: „ГОЛОС" Львів, Міцкевича ч. 11.


# За добру славу української праці

### РАДІСТЬ ПРАЦІ

Праця для людини не тільки обов'язок, не тільки примус, не тільки життєва конечність. Праця — це зміст людського життя, а затим і радість — глибоке почуття власної сили, снаги й витривалости. Немає більшої радости як та, що її дає добре сповнений обов'язок, якслід виконана праця, кожен хочби й найменший труд доведений до свого кінця.

З працею тісно зв'язана й установа відпочинку, вільний час, коли людина вже в зміненому середовищі займається іншими справами живе іншими думками, набіраючи сил для завтрішнього дня. Без добре виконаної праці, без сповнення свого обов'язку немає для людини й відпочинку. І зле виконана праця, хочби й найменша неполаджена як-слід справа дезорганізує життя одиниці, чинить її неспосібною не тільки для творчої праці, але нераз і чисто механічної.

Так розуміє працю український селянин, господар в повному значенню того слова. Земля й життя навчили його, що він не сміє витратити ні хвилини робучого дня, що мусить зробити все і як-слід, що до нього належить — інакше піде з торбами. Так розуміють працю й відпочинок — культурні нації Заходу, які належною організацією своїх занять й відпочинку вміють збільшити видатність праці при як-найменшій витраті часу й енергії. І можна сказати без перебільшення, що напр. англійський чи німецький робітник виконає у 8 годинах вдвоє стільки праці, що наш український. І тому ж може і чужинецький робітник знаходить більше часу на відпочинок, розваги й різні культурні „забаганки", як українець, і кожного ранку він повен сили і снаги стає до дальшої праці. Бо праця для нього, для свідомого робітника інтелігента, не тільки „мус", але й радість. Те, що дає йому силу жити!

### ЯКЖЕ Ж У НАС?

Таке розуміння праці для нашого не тільки робітничого, але й назвім так інтелігентського „пролетаріяту" чуже й далеке. Український робітник, навіть із середньою чи високою освітою, український ремісник чи й приватний службовик або т. зв. умовний працівник завжди дума не про те, щоб якнайкраще виконати свою працю, але про те, щоб здебільша перекапарити — назвім це досадно — тих вісім чи скільки там годин праці. Коли й хто працює совісно і по-правді, то обов'язково здебільша понад міру, щоб тільки припободатися своєму працедавцеві чи директорові. Буває у нас і таке, що наприклад молоді умові працівники пересиджують добровільно дослівно цілісінький день у якійсь канцелярії, залишаючи собі час хіба тільки на спання. Чи треба з'ясовувати, що такий працівник за рік-два стане „зробком", людиною здібною хіба для якоїсь чорної, механічної роботи. Що за якийсь час нічого із себе він уже не тільки своїй суспільності, але й установі у якій працює — не могтиме дати.

І ще буває таке, що наші фізичні й умові працівники, коли на якійсь роботі чи в якійсь установі ставлять до них вищі вимоги, вимагають більшої видатности у праці — негодують і покликуються на те, що в такій та й такій чужій установі чи підприємстві лекше працювати, аніж у своїх, українських. Беруть собі приклад з праці польського робітника чи урядовця, яка як стверджують самі ж польські економісти й соціологи дуже мало видатна, така, що й порівнювати її не можна із працею німецького, англійського, бельгійського чи хочби й чеського робітника.

З репортажу нашого співробітника про працю українських будівельників (в 35. ч. „Голосу"), довідуємося наприклад, що робітники зайняті при одній із українських будов говорять, що затруднені при фондом праці працюють... далеко легше і що їм прикро слухати, коли чужі робітники кплять собі з того, що українські робітники тяжче працюють. І ніхто із них здається й не подумає про те, як виглядала б ота „тяжка" праця, колиб із нашим робітником станув до роботи пересічний тільки англійський чи німецький робітник. Напевно український робітник не видержав би „темпа"...

### „СИЛА — КАТОРГА"

Багато причин складається на це. В першій мірі винна тут багато недоладна й хибна організація праці й відпочинку в українських установах і підприємствах (про це писав ще „Голос Нації"!) жалюгідна низька заробітня платня працівникам при високих платнях і синекурах директорів і їх фаміліянтів, і тяжкі нераз до неможливого моральні умовини праці в такому чи іншому підприємстві. Але й головною причиною й те, що наш робітник навчився кепсько працювати, що національна свідомість українського робітництва ще дуже низька, що ніхто не працює над формуванням світогляду українського робітника, що його постава до таких чи інших фактів життєвої дійсности ще дуже плиїка і нез'ясована. Візьмім хочби згаданий уже приклад з українськими будівельниками. Коли б вони були свідомі свого покликання і своєї фахової вартости — то кпини робітників із „Фонду Праці" про „силу-каторгу" й т. п. викликували б у них своєрідну гордість і задоволення з того, що їм українським робітникам треба тяжче, чи видатніше працювати і вони не вважали б чужого капарства... лекшою роботою. Вони кпили б собі з нього!

Не хочемо тим пропагувати думки, що український працівник — умовий чи фізичний робітник — має працювати, як то кажуть, „для ідеї". Що для неї за песій гріш має висотувати з себе всі свої сили і розтрачувати снагу.

Ні! Вимагати цього від українського працівника не станемо.

### ПІД ПРАПОРОМ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАЦІ

Але завжди будемо стояти за те, щоб український робітник у справедливих і належних своїй праці, здібності й умілості умовинах, створюваних громадянством, високо ніс прапор **української праці**. Щоб видатністю її давав приклад і своїм і чужим. Щоб змагався за вищу вартість і якість свого труду не з усякими „лекшими роботами" чужих „фондів", але з добре організованою працею робітництва західно европейських націй. Щоб і свої і чужі цінили працю українського працівника високо.

Сучасні умовини праці українського робітництва тяжкі й нераз невиносимі. Але свідоме своєї вартости й гідности робітництво, горде своїм званням **українського** робітництва, зуміє кожної хвилини змінити ці умовини своєю боротьбою проти затій і зусиль усяких хочби й рідних шкурників й експлуататорів, що намагаються використовувати працю українського робітництва, його снагу й силу тільки для власних шкурних інтересів.

І боротися українське робітництво буде! Не тільки за здобуття праці. Але й за саму працю, за її видатність! За радість, що її дає, добре виконана праця! За добру славу української праці!

Б. Кравців.

# На допомогу академічній молоді!

**Свідомість великої небезпеки змушує нас кликати все українське громадянство на ратунок нашій академічній молоді.**

**Всі знаємо, що без постійного припливу молодих людей з високою освітою грозить нам занепад усіх ділянок нашого національного життя та, що вслід за тим мусів би прийти упадок Української Нації на рівень безпомічної етнографічної маси. Всі знаємо, що без кадрів молодого доросту власної освіченої інтелігенції нація перестала би бути новітньою нацією і не могла б бути творцем своєї кращої будучности. Знаємо і те, які перешкоди зустрічає наша академічна молодь у свойому поході на вершини знання і, що ті перешкоди дуже часто перероснуть сили тієї молоді і нищать її або спинюють на половині дороги.**

Українське громадянство може усунути багато тих перешкод. Темна і холодна хата, невідповідний харч, брак огня в недузі і брак грошей на вписові та іспитові оплати, це ті буденні перешкоди нашої академічної молоді, що їх українське громадянство мусить усувати. **Це наш національний обов'язок і ніхто із свідомих українців не може від нього відмовлятися. Не тільки тут в краю, але і там далеко за океаном всі Українці повинні взяти на себе цей обов'язок. Не тільки наші установи, але й кожна приватна одиниця мусить прийти з допомогою нашому найбіднішому студентству. Спільним зусиллям допоможемо нашій молоді досягти високого рівня освіти, даючи їй можливість з відповідними силами і з високою думкою стати колись у проводі Нації.**

**Грошеві жертви на ту ціль прохаємо пересилати Краєвому Комітетові Допомоги Українському Студентству, що повстав у висліді консолідації всіх допомогових гуртків, на його конто в „Пром-Банк", Львів, ул. Гродзіцьких 1 — складанки ПКО 506778 на рахунок ч. 140 та в „Центробанку", Львів, ук. Третього Мая 15 з складанками ПКО 503267 на рахунок ч. 13060. Усі давніші пожертви просимо теж спрямовувати на подані конта. — Закордонну пресу прохаємо цей заклик передрукувати.**

**КРАЄВИЙ КОМІТЕТ ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ.**

**Із 37. числом розіслали ми розрахункові перекази „Голосу" ч. 249. Просимо Вп. Передплатників вплачувати передплату на дальші місяці — останній чвертьрік, і Вп. Кольпортерів вирівнювати належності за кольпортажу.**

**Даємо живий, цікавий і багатий змістом часопис. „Голосу" не заступить Вам ніяка газета. „Голос" Ваш провідник й інформатор.**

**Його поширення, дальший розвиток і розбудова у Ваших руках. Докажіть же точним вплачуванням передплати й належностей за кольпортажу і приєднуванням все нових передплатників для „Голосу" — що справа „Голосу" — Ваша справа!**

# У волинській тихій стороні...

Час-до-часу, що правда, проскочить у галицьк. пресі статтейка про Волинь, дехто лайне з під серця „волинську тиху сторону“, кацапів, пожартує з Петі Певного й знову тиша. Мовляв, спокійне плесо. Що ж таке Волинь? Запитайте пересічного інтелігента й він зморщиться, почухає потилицю й... щось таки скаже, на теж він інтелігент. Але як в дійсності є, про це знає... тільки Певний і кілька дописувачів з „Нового Часу“ (Паневе, уважайте!). Трохи хвалять, трохи гудять.

Але до речі. Знаєте „Волинь“ (Самчука? Це ще не Волинь сучасна, але дуже й дуже давня. Щось з чвертьстоліття, як би забута. Тверда, мозолиста, мало розгойдана. 85% українців! Найбільший відсоток по урядовій статистиці, що живе збитою масою назагал на незгіршій землі, хоч має її обмаль і тому так мало інтелігенції, а це ґрунт. Як живе? То значить, Вас цікавить, що вона уявляє собою? Питання досить складне, але постараюсь його розв'язати й то в площині реальній, без зайвої ідеалізації, або песимізму.

### ЩО РОБИТИ?

Назагал беручи волинське село несвідоме. Чому? Колись мені доводилось говорити з нашими інтелігентами. „Що робити, скажіть мені“ — питає мене панночка. — ??? Так, відповідає, не маємо освітніх організацій, культурних установ, і т. д. і т. д. Не дозволяють закладати кооператив (українських В. П.) „Просвіт“, „Сільського Господаря“. Як же ж вести освітню працю? Галичани все це мають і їм легко йти з рефератами на села, освідомлювати нарід, давати імпрези, а все це в нас заборонене, бо немаємо організацій.

А це трагедія. Скажете, безпорадна та інтелігенція, жалься Боже! Перепрошую дуже, це не буде на 100% правдою. Коли Вам зв'яжуть руки, чи зможете переплисти річку? Я твердю (вибачте за сміливість!) категорично, що ні. Ну, а якісь там „Просвітянські хати“, то що це? А це вже „що іннего“. Це намістень української організації, що його створила група Певного „ВУО“, але без розмаху. Чому? Ось ілюстрація: село Т. має „Просвітянську хату“. Вечорами збирається молодь і читає „Волинське Слово“. Похитують головами, курять, палють, а потім ідуть „на дівчата“. Бо що робити? Організація не привучує до купування української преси, а подає проурядову зовсім не популярну, де вичитують світові події, а передовиці не цікаві й нудні. Нема інтелігента, бо цей соромиться працювати в подібній організації, а іншої нема. Хотіли поставити п'єсу, академію в честь Петлюри, зажадав центр обіцянки, що буде академія в честь Й. Пілсудського (так!). В результаті ні тієї, ні другої.

### „НАЙ СИ ПРЕЧ КАЖЕ“

Але є села (головно в Костопільщині), де місцева інтелігенція внесла справжній український дух в ці організації й їх... закрили. Або такі, як ВУО хоче, або нічого. Переважає те друге. Треба признати справедливість, що статути „Просвітянських хат“ дуже широкі; дозволяють закладати спортові секції, читальні, реферати і т. д. і т. д. Але дійсність? „Най си преч каже“ — паскудна. А в тім життя іде іншим шляхом. Скажете, а бібліотеки? Слушно. В одному місті К. існує така бібліотека „Добродійного Товариства“, де селяни беруть Винниченка, Горького (в пер.) і т. д., бо не розуміють суті халтури, а бібліотекареві „байбардзо“, бо він тішиться, коли українська книжка... поширюється, а яка вона, це для нього не важно. Головно йде красне письменство.

Є ще на Волині одна організація (сіямська сестра „Просвітянської хати“) „Кулка млодзежи вейскей“, що ніби дозволяють розвиватися національно українським селянам, поширюють побіч польських бібліотек українські худі бібліотеки. Видає ця організація (теж широкі паперові можливості) часопис утраквістичний „Млода весь — Молоде село“, український тільки назвою, бо в середині нема ні одного друкованого слова по українськи. Кілька слів про цю організацію: була вона вже пару літ тому основана в селі Г. Один селянський хлопець захопився працею. Зорганізував академію в честь Шевченка, дістали дозвіл, затвердили програму. Публики зібралось повно. В середині академії виходить на сцену й замісць „Підкови“ деклямує „Швачку“. Місцевий вчитель (поляк) тікає із злістю із залі. На закінчення починають співати „Ще не вмерла“. Вчитель перериває, настає замішання, але кілька голосів дружно підхоплює й заля знову співає душею давно чутий гимн. А на слідуючий день прийшла поліція, списала протокол і так безславно скінчилось існування „Кулка млодзежи вейскей“, а з протоколу нема, річ зовсім зрозуміла, ніяких консеквенцій.

### ЛУЧЧИНА ЗМАГАЄТЬСЯ

На місце українських молочарень, закладають тепер „рейонувки“. Рідко яка потриває довший час; решта гине, банкротує. А господарські організації ніякі. Ніхто не хоче ангажуватися до праці, яку йому згори накидають, а село темне, не може розвиватись, бо нема можливостей. Під цим оглядом найкраще стоїть Луччина, де з великим трудом існує „Сільський Господар“, „Маслосоюз“, „Союз Українок“.

— „Луччина, — найкращий повіт“ — каже мені один студент з-під Луцька.

— Чому, питаю?

„Відносно добре зорганізована, свідомість висока, нарід чесний“. Рація. Мандруючи з товаришами по Волині, вступили до однієї хати. На стінах портрети Шевченка, Франка. Молодий селянин щиро вітається, оповідає про боротьбу на економічному полі, а очі світяться, п'ястуки затиснені. Видно пройшов тяжку боротьбу.

„Скажіть, питає нас, чого Паліїв хоче? Чого йому треба, бо я ніяк не розумію“.

Пояснюємо, а стара бабуся похитує головою, й дивується що є ще „якісь Українці“. „А чого ділитися, чого сваритися, коли ми всі Українці“ — жебонить побожна старенька. О, Санкта Сімпліцітас! А було це біля Луцька, де нарід загартований в боротьбі, де є ще молочарні, де комуністів на пальцях рахують. І справді соціялістів на Волині мало.

### ЯКА ТА УКРАЇНА?

Часом іде затурканий „дядько“ на тайне засідання КПЗУ, посидить, послухає й іде до дому з сірою думкою про сірі справи. „КПЗУ“? Чорти його знають що це таке, — відповідає селянин. „Прийде панок в рукавичках і говорить про працю. Тьфу! Ціпа в руки та гайда до праці! А мені пощо якась комуна?“ І дійсно мало є прихильників тієї доктрини серед населення плодного чорнозему Волині. Даремне про це роздувають комуністичні прислужники. „Було колись — не вернеться! На віки пропало!“ Тільки селами снується туга української пісні, чіпляється стріх, плотів, а селянські груди кидають у простори млистих вечорів слова-тугу, мрію розгорну й простору, як сотні літ тому, візію України, що десь далеко схована в твердому серці, простих думках.

### СЕЛЯНСЬКИЙ МУР

Це не фантазія, що на Волині нема доктринерства. Волинський селянин не читає багато часописів, але не політикує. Він не розуміє груп, тертя в лоні українського суспільства і його потенціяльні можливості величезні. Тільки треба вміти його зактивізувати. Брак інтелігенції витворив цікаве явище. Хай появиться добродій з течкою в селі й ви запитайте селянина, хто це є, напевно скаже вам: егзекутор. Бо більше ніхто не приходить. І тому до „пана“ ставиться підозріло. Словом людина, що йде або за податками, або за чимсь іншим. І тоді закриваються двері, ховаються селяни, а коли панок щось питає селянин підозріло дивиться з-під лоба й з нехіттю відповідає. Знає, що не йому, то його кумові сяде болячка в боці. Це не „пан“, як його малюють радикали, а „пан“ інший, чужий і небезпечний. А свій? Рідко його селянин Волині бачить. Часто „дзялаче сполечні“ приїзджають у село, вимахують руками, кидають крилаті слова в селянський мур, а він стоїть і слухає без захоплення, підозріло. Вони виїзджають, і знову чорнозем засотується в себе, випитує себе, які нові податки наложать. Десь Певний робить політику, десь думають, як би потиснути його, а все проти нього. За ним ніхто не стоїть. Важка дума, тверде життя. Плює в заскорузлі руки й: вісьта сивий! Крається прадідівський вірний чернозем, що один вірний лишився.

Похід Певнищини, що хотіла заповнити порожнечу, привів до байдужости, бо сильна є душа Українця Волині, його інтуїція, його унаслідений скептицизм до всіх починань гробокопателів. І це є відскочня натяжок, про які з тріюмфом писали хамелеони всіх відтинків. Українські організації? Майже не існують, а чому, всім відомо. А де існують, родиться велика любов. Треба бачити, як побожно, буквально молитовно, лютіся слова гимну на імпрезах, таких рідких і так безмежно рідних, бо не збаналізованих. Це не обов'язок для селянина йти на імпрезу; ним гонить туга, спрага рідного, свого. Десятками кілометрів іде український селянин, щоб раз, або два в рік почути те, що ятрить його душу.

### „ЦЕ Ж ПРО КОЗАКІВ!“

Десь в скринях, де лежать святочні одяги, лежать і українські книжки. Куплені за власні гроші, не є капіталом, а криницею знання. Від села до села, з рук до рук перебігає вона, лягає в святая-святих на те, щоб у вільну хвилину перейти під закінчений каганець і творити те, до чого призначена.

— „Гаразд, друзі!“ — вітаємо гурт парубків, що нахилились в сутінках вечора.

— „Гаразд!“ — відповідають. Підходимо. Чемно вітаються. На столі лежить груба книжка. Оглядаємо. „Історія України Руси“ Грушевського т. VII. „Розумієте щось з цього?“ „Все. Цеж про козаків“. Очі з темені світяться. „Звідки берете такі книжки?“ „Від товаришів із сусіднього села. Міняємося. Робимо складки, а хто буває в місті, купує книжки, часописи. Даємо собі раду, бо бібліотек нема“.

(Док. буде). **В. Пилипчук.**

### ЗІЗД ІНСТРУКТОРОК.

В неділю 3. жовтня ц. р. відбудеться у Львові з'їзд господарських інструкторок, що працюють при філіях „Сільського Господаря“ з наступною програмою: 1. Відкриття З'їзду. 2. Обговорення організаційної і фахової праці інструкторок. 3. Обговорення професійних справ. 4. Внески й запити. З'їзд відбудеться в помешканні Т-ва „С. Г.“ Львів, Ринок ч. 10, II. п. Початок з'їзду о год. 10. рано. У з'їзді можуть взяти участь як гості абсольвентки обидвох господарських курсів для інструкторок, що їх улаштувало Т-во „Сільський Господар“.

### Зависили

В Рогатині влада опечатала і зависила в діяльності філію „Т-ва Наукових Викладів ім. П. Могили“, де гуртувалась студентська молодь. Т-во було досить діяльне: уряджувало цілий ряд публичних викладів, концертів, святочних обходів, уряджувало реферати, провадило велику читальню часописів і мало на думці урухомити українську публичну бібліотеку. Внесено відклик до воєвідства.

**Час і припадок не можуть вдіяти нічого для тих, що не хочуть самі вчинити нічого для себе. Навіть ледві чи може провидіння врятувати нарід, що не готовий сам вибороти собі власну безпеку.**

**Кеннінг.**

### КОМУНІКАТ

**Краєв. Коміт. Допомоги Українському Студентству у Львові комунікує, що канцелярія Комітету міститься при вул. Чарнецького 26. І. пов. (Канц. Н. Т. Ш.). Урядові години кожного дня від 11—13 і від 16—18 год. В неділі і свята від 11—12 год.**

**Канцелярія полагоджує всі справи зв'язані з допомогою українському студентству.**

**За Президію Краєвого Комітету Допомоги Українському Студентству: Др. Павло Цимбалістий, вр. голова; Др. Константин Чехович, вр., секретар.**

# Боротьба проти конкордату в Югославії

(Докінчення)

Як я вже згадав, проти конкордату, чи краще проти Стоядіновіча виступили колишні творці того конкордату й інші опозиційні партії. Багато тут грають ролю чисто приватні інтереси та амбіції, а загально можна сказати, що більшість народу невсилі зрозуміти політики д-ра Стоядіновіча, що без сумніву показав себе дуже здібним і зручним політиком.

Про ціль і ролю марксокомуністів зайво і писати; їхні цілі й методи всюди однакові. Вони хочуть морально й ідейно знищити кожний народ. Варто згадати, що вони в церкві під час заупокійного Богослуження за патріярха та демонстративного Богослуження проти конкордату, кричали: „хай живе совєтська Росія!“

**Хорватам байдуже!**

Яке ж становище до конкордату хорватів і хорв. духовенства? Треба підкреслити, що хорвати стоять з боку, не мішаються в цю боротьбу. Вони й не боронять і не накидаються на конкордат. Хорватське громадянство **байдуже** до цього, бо він творився без їхнього знання та співпраці. Хорватський загал просто здивований несподіваною боротьбою проти конкордату. Вони з тієї боротьби між самими сербами можуть іще раз витягнути науку: „чи круть, чи верть, а всюди знайдеш смерть!“ Серби ніяк не хочуть нічого дати, не хочуть допустити до конкордату, що для них без сумніву багато кращий, аніж для хорватів, бо ж Београд сербський! Автім, як це висловився д-р Стоядіновіч на адресу конкордату словами чорногорського владики-поета Нєгоша: „А в руці Мандушіча Вука (цебто сербів) буде всяка рушниця смертоносна“. Тому то й конкордат приніс би для хорватів більше шкоди, особливо моральної, аніж користи.

В заміну за деякі уступки на користь римокат. духовенства, як я вже по-части з'ясував, як перевага кат. релігії в мішаних подружжях, далі право духовенству закладати свої школи, як і теж у всіх інших школах **по спромозі** відсоткове відношення учителів-католиків до учнів-католиків тощо, держава запевняє собі повну льояльність кат. духовенства. Єпископи мали б скласти перед державою патріотичну в югослав. духові присягу, що потягла б за собою заборону всьому кат. клірові політично виступати проти держави. У церкві мали б увестись молитви за короля, державу і т. д., чого в кат. церкві досі немає. Через те хорватське духовенство побоюється за свій авторитет, що його собі здобуло в час важких і невідрадних обставин; бо хорватський народ через свої національні почування міг би відчужитись від своєї церкви. Церкви б могли світити пусткою. Настала б прірва між хорватським народом і його духовенством.

**Конкордат й українці**

До речі буде згадати й положення греко-кат. церкви в Югославії, що в своїй більшості українська. Через неї бо була найбільша буря в парляменті. За конкордатом греко-кат. церква дістає право виконування своїх обо'вязків на цілу державу. Це сербам дуже невсмак, бо їм більш небезпечне грекокатолицтво, аніж римокатолицтво. Це ж ясне.

Та для нашого духовенства конкордат настільки некорисний, що воно здане було б на ласку й неласку хорватськ. кліру, щодо матеріяльної сторінки. Справа в тому, що на основі конкордату вся б земля церковна перейшла на т. зв. церковний фонд, а священики могли б собі задержати тільки два морґи землі. До цього б фонду й держава давала свою пайку. Хорватські священики багаті, чого не можна сказати про наших, особливо після аграрної реформи. Виринає питання, чи хорв. клір згодиться приняти наше до спільного фонду. Підіймаються вже й тепер голоси проти, бо наше духовенство сімейне, тож і на удержання йому більш потрібно. Та і як буде спільний фонд, що цілком можливе, то ще питання чи сім'я наших священиків увійде в рахубу тощо. Ось і так би цей конкордат причинився до важкого положення в більшості українського духовенства в Югославії. Та про це сьогодні

***

На кінці прохаю шан. читачів вибачити, якщо в статті зустрічаються неясності, заплутаності та суперечності. Це либонь конечне зло. Без тих „прикмет“ не можна собі уявити тутешнього політ. життя. Тут треба добре насторожити вуха й очі, щоб щось схопити, зрозуміти. Це такий тут дух і спосіб думання. Тутешні відносини дуже дотепно та водночас правдиво, хоч і як парадоксально, окреслив один югослав'янський студент. Його то — виїзджаючи на студії з Праги до Югославії, питались наші студенти, які тут відносини. На це він їм заявив: „Ви мене питаєтесь, ало я цього вам не всилі сказати, бо щоб сам Господь зійшов з неба, не визнався б у відносинах на Балканах“. Отож маючи це на думці, можна собі пояснити багато дечого. Тут іще ніодна влада не провалилась на виборах. Одначе, якщо вона потім димісіонувала, то її прихильники опинялися скоро в таборі нов. влади, в давніших своїх противників. Наприклад Стоядіновіч має більшість в парляменті, хоч нових виборів не було. Звичайно, більшість послів Єфтіча перескочили в новий табір. Тому й не треба дивуватись, що Єфтіч, що колись, з нагоди виборчої аґітації серед хорватів, ставив „во главу“ своєї кампанії позитивне полагодження конкордату та й таки вже здійснював, сьогодні він запеклий його противник і т. д.

Так то зрозумівши це, зможемо второпати чому кат. духовенство у глибині своєї душі проти конкордату. Кат. церква вже й без конкордату має свої виборені й установлені права. Конкордат нічого нового їм би вдійсності не приніс, а тільки найбільше ствердив дотеперішній стан.

Т-о.

# Що дальше?

## КІЛЬКА СЛІВ ПРО РІДНОШКІЛЬНІ СПРАВИ

**Невеличка шкільна кімната. Всі майже лавки в ній заняті, але тим разом не малими, цікавими до всього люденятами-учнями. Дорослі — вчителі сидять на учнівських місцях. Гарячково підчисляють якісь числа в своїх записниках. Обличчя в них серіозні, замислені і нерадісні. Хоч у звітах, що їх подають на бажання предсідника цих сходин є радісні відомості. — На питання: скільки вписалося цього року нових дітей — кожний вчитель(ка) подає вище число, чим минулого року. Отже так і слідно зріст свідомости громадянства в ділянці нашого народнього шкільництва.**

**Одначе... Вчителі звітують дальше. І виявляється, що іноді може й від прибутку боліти голова. Бо буває школа НЕ МАЄ ДЕ примістити тих нових учнів. — У нас — каже один директор — місце в клясі на 45 учнів. А вписалось досі більш 50. І вписи ще не покінчені.**

**Дійсно ж не бере досада виховника, коли йому доводиться самому обмежувати наплив дітвори в народню школу?**

**Або виявляється, що школа опріч жахливо зростаючих довгів у „Суспільній Обезпечальні“ та залеглих учительських платень має ще в свойому бюджеті позицію: винайм домівки. Чи можуть бути веселі господарі цієї школи — вчительство й місцевий кружок „Р. Ш.“? Їм же „усміхається“ дефіцитова господарка на довгі літа...**

**Замислені про долю свойого діла вчителі шукають способів зарадити лихові. Хтось каже: може за багато даємо знижкових оплат і цілковитих звільнень? В більшості шкіл відношення тих, що платять повну оплату, до звільнених частинно чи цілковито відсотково дуже незначне. Може це зле?**

**Але ж після застанови ніхто із зібраних у невеличкій шкільній залі не пддасть, як способу лікування з довгів, проєкту обмежувати знижку оплат. Ні, безплатні цілими місяцями наші вчителі(ки) прекрасно розуміють життєві спромоги батьків-робітників, чи безробітних. Неможливого від них вимагати не будуть.**

**Але хтось інший подає іншу думку. Саме: ПІДШУКУВАТИ МІЖ ЗАМОЖНІШИМИ НАШИМИ ГРОМАДЯНАМИ ЧИ ІНСТИТУЦІЯМИ ОПІКУНІВ ДІТЯМ НАЙБІДНІШИХ ВЕРСТВ. Дійсно — думка добра. Тільки — здійснити її.**

**Щодо інституцій вони здебільш (не всі ще і не вповні!) розуміють вагу рідношкільної проблеми і підпомагають матеріяльно шкільництво. Та одиничних меценасів покищо не видати. Треба вірити, що й вони знайдуться. Що заможніші громадяни міста Львова, чи провінції відгукнуться на розпачливість родичів, що їм годі прожити не то, що шкільну оплату заплатити за дитину.**

**Справді важкий це обов'язок і важливий пост — бути у такій як наша дійсності народнім учителем. Тим радісніше відчувати, що не зневірюється, не знеохочується, не впадає в розпуку зприводу дуже поганого стану своєї справи наше вчительство. Треба ще переконувати громадянство про обов'язок дбати, НАПРАВДУ ДБАТИ за вдержання народнього шкільництва — так треба. Вчителі й голови кружків „Р. Ш.“ сходяться, щоб обдумати, як ще їм це громадянство переконувати.**

**Але може громадянство вже переконувати не треба?**

**З. К.**

## ІЗ ПОЖОВКЛИХ СТОРІНОК

**Із статті: ІВАН ФРАНКО „РУСЬКО-ПОЛЬСЬКА ЗГОДА І УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКЕ БРАТАННЯ“. Літ.-Наук. Вістник кн. 1. за січень 1906.**

### „НЕ РОБІМ СОБІ ОМАН“

**„... не робім собі іллюзій (оман). Русько-польські відносини не поема, не іділля, не математичне зрівнання, а тяжкий суспільно-політичний проблем. Не дурімо себе самих, що щирим покликом, сердечним словом, шумним гаслом, хочби таким гарним, як польське „За нашов і вашов вольносьць“ зможемо осягнути щось тривкого та сильного. Горе тому, хто по стільки досвідах, від 1648. до 1905. р. сміє ще приходити до нас із самим голим, хоч і гарячим словом! Він або сам не знає, що робить, сам себе дурить ,або нас має за дурнів“. (стор. 159.).**

### ВІД „НОВОЇ ЕРИ“ ДО КРИВАВИХ ВИБОРІВ

**„Невже вони (поляки) не переконалися досі на галицьких „нових ерах“ та „нових курсах“, що варт наївний, не тямущий, короткозорий союзник? Його позискати не штука, його обурити не великий тріюмф, його викпити потім — не свідчить ні про яку благородність, але результат такого експерименту лягає страшним мінусом у білянс обопільних відносин. Адже криваві розбійницькі вибори 1897. року були безпосереднім логічним наслідком „нової ери“ 1890. р. — історію того коротенького епізоду нашої міжнародньої мізерії я радив би всім полякам і українцям простудіювати і мати в пам'яті як-найкраще. Вона сумна, але дуже повчаюча! Вона отвережує“. (ст. 160.).**

### ЧИ МОЖНА ЗМАЗАТИ, ЗАБУТИ МИНУЛЕ?

**„І не дурімо себе обопільно іллюзією, що ми можемо заключити якийсь союз, дійти до якогось спільного діла змазавши все минуле, забувши всі давні урази. В індівідуальних відносинах це може й можливе і пожадане; в міжнародніх це не лише неможливе фізично і психічно... Ні, тут це навіть було би шкідливе і глупе, значило б самохіть заслонювати собі очі на те, що сталося і чому сталося, на джерела і коріння того, що діється і що мусить діятися завтра і позавтру; значило б приступати до діла наосліп, згори відбирати йому змогу усякого успіху. Історичні факти не падуть із неба готові, а виростають помалу, органічно з історичного минулого. Що ж значать ті поклики до нас, щоб ми не тямили свого минулого, не зглибили його, цуралися своїх традицій? Чи ми обертаємося до поляків з такими покликами? Коли б ми чого могли бажать від них, то хиба того, щоб і вони глибше вникали в духа своїх традицій, в фундаменти своєї і нашої історії. Тоді певно не були б можливі такі дитячі вибрики польських учених, як малювання портрету Хмельницького з ослячими вухами або як представлювання всієї нашої історії, як одного ряду варварств, розбоїв та безмисних руїн“ (стор. 161.).**

## Із СУЗ

### ШУКАЮТЬ ВИНОВНИКІВ

**Отанніми часами вся большевицька преса на СУЗ повна звідомлень про процеси, що масово відбуваються по всіх областях т. зв. „УССР“. До реєстру процесів, про які ми недавно повідомляли, долучуються ще наступні за останні дні: в Тельманові (так переіменувала Москва українську місцевість на Донеччині в честь німецького зрадника-комуніста) розпочався процес проти „контрреволюційної троцькістсько-бухарінської банди, викритої органами НКВС“ (ҐПУ), на чолі якої стояв б. голова тельманівського районового виконавчого комітету (РВК) — Думов. На лаві обвинувачених засіли крім Думова ще: Шевченко — директор остгеймівської МТС, Ерліх — інструктор райпарткому, Гільдиш — голова луківської сільради і голова колгоспу в Луках — Рацлав.**

**Від всіх своїх невдач Москва обмиває тепер руки і шукає виновників за хаос серед своїх дотеперішних посіпак по районах.**

**Подібний процес закінчився 14. вересня в місті Хмільове на Одещині. І тут Москва хоче одобрухати розр'ярених українських селян, спихаючи всю вину за утиски і кривавий терор на здогадних „троцькістів“ серед керівництва району. Ці то Москвою і Сталіном призначені московські грабіжники українських селян (тепер „троцькісти“) роками грабували в хмільовському районі селян, криваво здушували всякий спротив села, засилаючи масово свідомих українців „в табори відокремлення“. Тепер їх... судять. Суд присудив секретаря райпарткому Бабенка на 7 років „позбавлення волі в далеких таборах“, голову райвиконкому Альошина на 5 років там же, всіх інших обвинувачених на два до шість років заслання в північні табори. Між засудженими знаходиться крім завідувачів земельного управління та фінансового відділу та голов поодиноких колгоспів теж районовий прокуратор Кішлан.**

**Знову же у Вінниці розпочався 15. вересня процес проти керівників обласного „Заготзерна“ та проти керівників „заготпунктів“. Всіх підсудних обвинувачує Москва в „зриві заходів уряду по організації резерви хліба в країні“. На звичайній мові це значить, що у Вінницькій області через спротив селян Москва замало награбувала збіжжя. Зсипні зернові пункти стоять частинно в порожні. Щоби стереризувати населення, ҐПУ перевело зразу масові арешти серед селян в ряді районів над Богом за „контрреволюційну сектанську діяльність“, коли ж ці арешти викликали противні наслідки, ҐПУ взялося до відповідальних керманичів области: арештувало воно голову облвиконкому Трилівського, секртаря обкому КПбУ Чернявського, завідувача обл. земельного управління Піонтковського і цілий ряд видних партійних бонзів. Тепер взялося ҐПУ до інституції, що кермує хлібозаготівлею в облісті. Не знати чи тим способом збільшаться запаси збіжжя по зсипних пунктах?**

### ЖАХ ПЕРЕД ЦЕРКОВНИКАМИ

**Узвязку з наближенням виборів до верховної ради СССР опановує большевицьку пресу все більший страх перед наростанням впливів і розгортанням діяльности „ворогів народу“. Головна увага звернена проти українських націоналістів. Але й проти менших „ворогів“ теж організується „опінія совєтського громадянства“. Зокрема проти „церковників“. „Вісті“ з 15. 9. нотують ряд фактів про посилення акції „церковників“ в смілянському районі, де в білезівській сільраді „відремонтували церкву за колгоспні гроші“. „Ворожі елементи встигли намітити свої кандидадури до верховної ради“. Теж в Ємільчинському районі поширюються виступи церковників.**

**„Вісті“ ж із 17. 9. містять великий допис з села Стеблова, Корсунського району, який присвячують в цілості законспірованій діяльності „церковників“ серед молоді. Церковники в цьому селі — пишуть „Вісті“ — такі сильні, що плянують вибрати свою людину головою колгоспу... Жах Москви перед наростанням революційних протимосковських настроїв не має меж. Всюди бачить вона „ворогів народу“.**

# В боротьбі з українським націоналізмом

### ПРОЦЕС УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ В БІЛІЙ ЦЕРКВІ

В Білій Церкві на Київщині розпочався 16. вересня ц. р. перед спеціяльною колеґією київського обласного суду процес проти 6 членів **„української націоналістичної, антирадянської організації“.** На лаві підсудних засіли: районовий провідник цієї організації **Святненко,** колишній завідувач земельного управління Білоцерківського району (райЗУ) та члени районового керівництва цієї організації: **Мисько** — агроном райЗУ, **Пастушенко** — агроном при машино-тракторній стації (МТС) в Озерянах, **Василенко** — головний ветеринарійний лікар при районовому земельному управлінні в Білій Церкві і **Чернявський** — завідувач районової ветеринарійної лікарні.

Процес відбувається під головуванням голови київського обласного суду — Воронова. Обвинувачує виконуючий обов'язки обласного прокуратора — Чебан, іменований недавно на місце київського обласного прокуратора В. Еременка, що став головою київського обласного виконавчого комітету (облвиконкому).

Всім підсудним закидає акт обвинувачення приналежність до районового керівництва „антирадянської націоналістичної банди“, яке керувало всією „контреволюційною діяльністю в білоцерківському районі“. „Обвинувачені старалися — так говорить акт обвинувачення — навмисним зриванням збиральної кампанії в колгоспах, нищенням поголів'я коней у районі, зниженням вартости трудодня колгоспників викликати ворожі, антирадянські настрої на селі. Метою цеї контрреволюційної, націоналістичної банди було повалити радянську владу і реставрувати на Україні капіталізм“. Зокрема підчеркується в акті обвинувачення, що всі підсудні — це „виходці з заможних куркульських сімей“. Про Миська говориться, що „його брат був розстріляний радянською владою за підготовку повстання націоналістів на Волині в 1922. році“. Василенкові закидають в додатку, що він як „прапорщик старої армії був активним учасником націоналістичної шовіністичної організації „Просвіта“, за що в 1922. році заарештовувався, Чернявський же „працюючи в Коростені, мав зв'язки з контрреволюційною організацією „Спеціялістів

На цей процес, що викликав велике заінтересування не тільки в районі, але і в цілій київський області, зігнало ҐПУ маси селян. Вся „столична“ київська преса „Вісті“, „Комуніст“ і „Пролетарська Правда“ заступлена окремими кореспондентами, що посилають в Київ обширні звіти, тон яких спрямований передовсім на здискредитування українського націоналізму в цілості, а районової націоналістичної організації зокрема. Київські „Вісті“ післали до Білої Церкви відомого М. Осадченка, що з давен-давна славний своїми доносами до ҐПУ на все, що носить якийнебудь український характер. Осадченко — цеж „невідмінний секретар“ ҐПУ в редакції „Вістей“.

Про **Святненка** — керівника районової націоналістичної організації, пише Осадченко у „Вістях“ з 18. вересня, як „про чорного крука з фашистського гнізда, що давав директиви контрреволюційній організації зривати збиральну кампанію, що заражував коні в час найбільших робіт по селах, виводючи їх з ладу і зриваючи в той спосіб сільгосподарство в районі“. І так „за 1936. рік хворіло в колгопсах району з 5,858 коней, 4,914 штук, а з них загинуло 131. За сім місяців 1937. року хворіла половина кінського поголів'я і загинуло 204 штуки. Допит Святненка відбувався 16. і 17. вересня. Після нього зізнають Мисько і Терентій Пастушенко, якого прокуратор в своїх безконечних допитах називає духовим провідником „натхнеником антирадянської диверсійної шкідницької організації, яка діяла на території Білоцерківського району“. Головним завданням Пастушенка в націоналістичній організації було... нищити мотори тракторів і комбайнів і в цей спосіб „підривати міць радянського ладу“.

Допити прокуратора і голови суду держаться строго акту обвинувачення й завданням підсудних є тільки потверджувати поодинокі ствердження прокуратури. Бодай так звітують „коресподенти“ київських часописів. Обширніше допитують головного ветеринарного лікаря району Василя Василенка, який мусить зізнавати навіть „про контрреволюційну діяльність свойого батька-куркуля та братів, яких розкуркулено і вислано“.

Василенко признається, що належав до „націоналістичної контрреволюційної організації“, в яку перетворилася „Просвіта“ в 1924. році, а опісля перейшов до „націоналістичної банди Святненка“. Про останнього підсудного Чернявського говорить прокуратор як про „запеклого націоналіста і ворога (!) українського народу“. Чернявський був вже за контрреволюційну діяльність караний, але він продовжував далі „зривати соціялістичне, колгоспне будівництво“.

17. вересня пізно в ніч закінчився допит підсудних. Далі ітиме переслухання 47 свідків прокуратури, що мають остаточно потвердити всі закиди обвинувачення. ҐПУ організує в Білоцерківському і в доколишніх районах мітинґи селян, на яких прочитують, зредаговані ҐПУ, домагання розстріляти всіх підсудних.

Масові арешти, які перевело Г. П. У. останніми часами в Білоцерківському районі вказують на те, що діяльність „української націоналістичної організації“ Москві не зліквідувати, ні процесами ні розстрілами!

### „НА РОЗСТРІЛ!“

Після кількаденного **процесу у Вознесенську, на Одещині** проти „районової контрреволюційної організації, що діяла у Вознесенському районі проголосив суд 15. вересня вечором наступний присуд: Г. Баркова, колишн. начальника відділу землевпорядкування при облЗу, що „в ряді районів Одеської області зорганізував контрреволюційні осередки“, Г. Ростовцева, районового землевпорядника, що стояв на чолі „районової контрреволюційної організації“, Ф. Капустина, землеміра й К. Михайлова, начальника опорного пункту всесоюзного інституту коноплесіяння — засудили **на розстріл.** Останнього обвинуваченого землеміра Лісового засудили на 10 років тюрми. Всім підсудним сконфіскували їхнє майно. („Вісті“, 15. і 16. вересня).

16. вересня закінчився процес проти „контрреволюційної шкідницької банди“ в Куп'янську на Харківщині. Підсудних: Савкина — б. секретаря райпарткому КПбУ, Малахова — б. голову райвиконкому, Ляшенка — б. начальника районового земельного управління засудили на смерть **через розстріл.** Обвинувачених директорів МТС — Медведя і Полуротова засудили на 10 років тюрми з позбавленням громадянських прав на 5 років. Всім підсудним сконфіскували їм належне майно.

Це чергові розправи Москви у хвилях масового терору, — що криваво росте з розгортанням революційних дій на СУЗ. За свої невдачі робить Москва відвічальними районових верховодів.

### ГОЛОВУ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ АРЕШТУВАЛИ

**При останній великій чистці, про яку ми недавно повідомляли, що відбулася серед большевицьких верховодів Київської области, зліквідувало ҐПУ і Христича, весною іменованого на місце Петрушанського голову київської міськради. На „бурмістра“ Києва призначило Т. Є. Митулінського, а його заступниками Шехтмана, Черняківського і Старжинського. Про Митулінського пишуть „Вісті“ — 14. 9., що він „українець“. Цікаво, чи довго він загріє це місце?**

### НІППОНСЬКИЙ КОНСУЛЯТ В ОДЕСІ ЗЛІКВІДОВАНИЙ

**На домагання большевицького уряду мусів Ніппон з днем 15. вересня зліквідувати свій консулят в Одесі. Ніппонський уряд довго опирався домаганням Москви, вказуючи „на можливість появи ніппонських громадян й інтересів в цьому просторі“...**

### УСМІХНИСЯ!

### ГУМОР В МИНУЛОМУ КАЦАПСЬКЕ „ЯЗИЧІЄ“

**Корнило Устіянович подає в своїй книжці: „М. Ѳ. Раевскій“ (Львів, 1884.) таку анекдоту зложену на заступника ректора льв. семинаря о. Ціпановського, запеклого москвофіла. О. Ц., зустрівши якогось селянина на дорозі питався його по-книжному:**

**— Человѣче! возможно ли сквозѣ сіє бреніє безъ опасности поврежденія сапогъ перегрясти?**

**— Не розумію по німецьки — відповів селянин.**

**— Глаголеши, аки бы не былъ єси бдяще! — обурився о. ректор.**

**— Таки не розумію по німецьки, єґомосць! — відповів знову ж селянин.**

### „СПРАВОЗДАНІЕ“ з „РАДИ ТВЕРДИХ ГОЛОВ“

**В творах Володимира Навроцького том І., Львів, 1885. надрукована сатира про „Раду твердих голов“, з якої подаємо оцей уривок:**

**„Твердих голов було 351. Триста п'ятьдесятьпервая не єсть однакож совершенно тверда.**

**Господин Предсідатель росказав нам о депутації твердих голов до міністерства. Першій міністер сказав: „Радувало б мене дуже, коли б я міг бути в положенню могти для вас щось зробити“.**

**Другій міністер сказав: „Було б мені дуже приємно, коли б було можливо, щоб я міг справити вам приємність“.**

**Третій міністер сказав: „Будьте пересвідчені, що я вам все то зроблю, що вам мої колеги обіцяли“.**

**Вкінці послідний міністер сказав: „Увіряю вас, що я у всім поділяю мнініе моїх товаришів“.**

**Г. Предсідатель увірял нас потом, что он ті великодушні слова, будучі основою до щастя твердих голов, на камені вирити каже: всі бо вольности і права твердих голов дадуться із них видедукувати“.**

# Із світових подій

## МУСОЛІНІ В НІМЕЧЧИНІ

**Найвище фашист. відзначення.**

Світова преса присвячує тепер багато місця й уваги поїздці Мусоліні до Німеччини.

Мусоліні приїхав до **Мюнхену дня 25. ц. м.** рано й тут на станції повітав італійського „дуче“ — німецький „фірер“ **Гітлер.** Мусоліні приїхав в товаристві свого мін. закорд. справ **Чіяно.**

На пам'ятку цієї, другої вже з черги (**перша зустріч** диктаторів відбулася **у Венеції, 14. 6. 1934. р.**), зустрічі з Гітлером надав йому Мусоліні відзначення **„почесного вістуна фашистівської міліції“.** Є це **найвище** італ. **фашистівське відзначення.** В номінаційному приказі написано, м. ін., так:

**„Адольф Гітлер, як вождь німецького народу, прищепив йому віру в його нову величність.** Привернувши в Німеччині **громадянський, соціяльний і політичний порядок,** веде Гітлер німецький нарід **міцною рукою** в напрямі його **великого призначення. Як представник й оборонець европейської культури** перед усякими спробами перевороту, виявляв **Гітлер** у кожній годині боротьби **у відношенні до Італії необмежену спільноту й приязнь“.**

День, в якому **Берлін** урочисто вітатиме **Мусоліні,** проголошений **німецьким національним державним святом.**

**Гітлер і Мусоліні,** як теж **Чіяно і фон Нойрат та інші,** з окруження диктаторів, відбудуть цілий **ряд важних розмов** про важливі справи, які безпосередно чи посередно обходять Німеччину й Італію. Крім цього **Мусоліні** візьме участь **у великих маневрах нім. збройних сил.**

**Політичні круги цілого світу** з великою цікавістю **слідкують** за цілим перебігом та й подробицями тієї **зустрічі провідників двох націоналістичних потуг.** А ця **зустріч** — це могутній і пророчистий доказ **щораз більшого затіснювання сердешних німецько - італійських взаємин та закріплювання т. зв. осі Рим — Берлін.**

Відвідини Мусоліні в Німеччині — це **подія першорядного політичного значення.**

## ЧЕРКЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ

**Всюди в СССР. націоналісти!**

Совєтська преса затривожена **зростом націоналізму в черкеській республиці.**

Черкеська націоналістична організація — як пишуть большевики, — підготовляла **збройне повстання** проти московсько-большевицьких наїздників.

**„Орджонікідзевська Правда“** стверджує, що арештування, весною біжучого року, черкеських націоналістичних провідників не зламало черк. національного руху. Націоналісти опанували і тримають ще й досьогодні керівні становища в державних та партійних установах черкеської республіки.

В останньому часі ГПУ арештувало 5-ох провідників революційної черкеської організації та проте — пише „Ордж. Правда“, — „контрреволюційні елементи, зберегли свої націоналістичні кадри“.

**„Ордж. Правда“** (щоденник) накликує **„вигубити черкеських націоналістів!“.**

**Сьогодні немає в СССР. вже ні**одної „самостійної“, „федеративної“ чи „автономної“ **„республіки“ — де не було би сильного націоналістичного руху, вістрям зверненого проти Москви.** І якраз ці різно-національні **націоналізми,** що їх так жорстоко але безуспішно намагається „викорчувати“ червона Москва, — **сьогодні чи завтра, а таки відрубають** багатообличну **голову захланно - загарбницькій московсько - большевицькій потворі!**

## БОЛЬШЕВИКИ СХОПИЛИ ГЕН. МИЛЛЕРА!

Наслідника ген. Кутєпова, командата військової організації московських еміґрантів **ген. Миллера схопили большевики в Парижі.** Що з ним зробили — невідомо.

В цю справу був вмішаний товариш Миллера ген. **Скоблін,** який укривається (підозрівають, що він уже вспів утечи із Франції). Скоблін був на службі Ґ. П. У.

Коли б Скобліна не були здемаскували, він заняв би місце ген. Миллера і в цей спосіб, будучи на службі Ґ. П. У., був би рівночасно командантом сил, що хочуть боротися проти ...Москви і цього ж Ґ.П.У!...

Штучка вповні не вдалася, але Миллер пішов слідами свого попередника ген. Кутєпова... на другий світ!



## З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

До Високоповажаного Пана Богдана Лотоцького відповід. редактора часопису „Голос“ у Львові. У зв'язку з нотаткою п. н. „Примірний заступник голови Взаїмної Помочі Українського Вчительства“ поміщено в ч. 21—22 часопису „Голос“ з дня 13. червня 1937, прохаємо не відмовити помістити в ім'я правди в найблизшому числі отсе вияснення:

Правдою є, що свого часу Державна Прокуратура почала була проти п. Генриха Коваля, тоді заступника голови ВПУВ, доходження з арт. 205, 26 і 140 к. к., зате неправдою є будьто би провини, обняті тими арт. к. к. колинебудь на п. Генрихові Ковалеві тяжіли, про що свідчить письмо Прокуратора Окр. Суду у Львові з дня 28. липня 1937., Ч. Со. К. 60/37, яким уморено правосильно доходження ізза браку достаточних підстав.

Прохаємо приняти вислови пошани

За Дирекцію Тов-а В. П. У. В.
(підписи нечиткі).



## КОРОТКО:

**ЕСПАНІЯ**

**— В найближчому часі мають бути утворені консуляти національного есп. уряду ген. Франко на терені Англії.**

**— Перу визнав уряд ген. Франко правним і дійсним урядом Еспанії.**

**— Націон. уряд заборонив французам переходити французько-еспанську границю.**

**ІТАЛІЯ**

**— В Льомбардії (півн. Італія) наступила велика повінь, що спричинила поважні шкоди на полях і луках.**

**КИТАЙ**

**— В Шангаю шаліє епідемія холери.**

**— Ніппонці зробили кілька летунських налетів на Кантон і Нанкін. Від бомб згинули сотки осіб.**

**— Китайська комуністична армія є тепер переорганізовувана, а після того буде влучена в загальну китайську армію для боротьби з Ніппонцями. Командантом тієї армії в ранзі генерала має бути комуністичний верховод Чу-Те, який вчився в Німеччині. — А все це за наказом і під натиском червоної Москви!**

**— Пишуть, що маршал Чан-Кай-Шек хотів позбавити себе життя.**

**ЛИТВА**

**— Литовські пластуни вивісили в свойому таборі на пластовому злеті („Джемборі“), що відбувся в Голяндії, мапу, на якій Виленщина була зазначена в границях сучасної литовської держави. На цьому тлі прийшло до сутички між польськими „гарцежами“ і литовськими пластунами.**

**— Комінтерн веде свою руїницьку роботу в Литві за допомогою тайних комун. організацій, до яких належать переважно жиди.**

**НІМЕЧЧИНА**

**— В Берліні і околиці відбувався тиждень протилетунської оборони і сталого алярмового поготівля.**

**— До Берліну приїхав ще мин. тижня шеф італійського генерального штабу славнозвісний маршал Бадоліо. Він бере участь у німецьких маневрах.**

**НІППОН**

**— В Токіо були в останньому часі напади на урядників совєтської амбасади і торговельного представництва СССР.**

**— Ніппон заявив, що почавши від 21. вересня ц. р. ніпп. літаки будуть безустанно бомбардувати столицю Китаю. — Нанкін. Ніппон сподіється, що в цей спосіб скорше примусить Китай піти на уступки. А при цьому тереном вирішальних боїв стане не північний, а південний Китай. Коли китайський уряд мусітиме покинути безустанно бомбардований Нанкін, то це викличе великий упадок духа серед китайців і прискорить їх неминучу воєнну програну.**

**ШВАЙЦАРІЯ**

**— В Женеві, на засіданні Союзу Народів не признано т. зв. права реелекції (перевибору) Туреччині та червоній Еспанії до Ради С. Народів. Ця дошкульна поразка еспанського червоного прем'єра Неґріна прийшла як вислід загального переконання політиків (та й очевидної для кожного правди!), що червоного валенсійського уряду не можна вважати за правного й дійсного представника Еспанії. І нічого не поможе тут погроза б. черв. еспан. прем'єра Лярґо Кабаллера (підчас недавнього його побуту в Парижі), мовляв, — „або демократичні держави рішаться на чинну допомогу для (червоної) Еспанії, або їх до того примусять(!) маси(!!) безпосередною акцією(!!!), посягаючи по владу“.**

**— До Ради Союзу Народів обрано Перу (південно-американська держава) та Іран (Персію).**

**ШВЕЦІЯ**

**— Уряд розділив в такий спосіб суму кредитів — 7 мільйонів і 75 тисяч корон, ухвалених парляментом на дозброєння: польові гармати — 1 мільйон 200 тис. корон, сиґналізаційний матеріял — 500 тис., гармати 10 цм. і моздіри 15 цм. — 580 тис., матеріял летунський і саперський 248 тис. й проти-летунська оборона — 5 мільйонів 221.300 корон. — Зброяться всі, зброїться і Швеція, хоч її загально вважають „миролюбивою і демократичною“ країною!**

### СССР

— В Колюшкіно озівсько-чорноморський край, розстріляли 6-ох „членів контрреволюційної диверсійної організації, що вела шкідницьку й руїнницьку роботу в колхозах, виконувала терористичні акти та підготовляла невдачу червоної армії на випадок війни“.

— З Хабаровська подають, що на виїздній сесії військової колегії найвищого суду СССР в м. Ворошилово-Утирск (колишній: Нікольск-Утирск) засуджено на розстріл 10-ох залізничників, яких обвинувачували в приналежності до „антисоветської троцькістсько-правої терористичної організації шпигунів і диверсантів,що діє на залізницях далекого сходу і є у порозумінні з ніппонською розвідкою“. — Від травня ц. р. розстріляно загалом на Дал. Сході 212 самих тільки залізничників, не враховуючи інших советських „спеців“!...

### ЮГОСЛАВІЯ

— В окрузі Купа почалися минулого тижня великі маневри, що в них бере участь 50 тис. війська, численні змоторизовані відділи, літаки та технічні колюмни. Маневрам приглядаються військові представники запрошених чужих держав.

### ФРАНЦІЯ

— Коло Варс нед. Бордо прийшло до великої залізничої катастрофи внаслідок зудару двох експресів. Було вбитих 8 осіб, ранених 25 (в цьому 15-ох дуже тяжко).

### ЗАГОВІР НАЦІОНАЛІСТІВ У МАДРИДІ

Еспанським большевикам удалося викрити великий заговір (7 тисяч 500 заговірників) у цій частині Мадриду, що її ще займають червоні.

Заговірники хотіли зробити повстання на задах червоних військ та влегшити в цей спосіб здобуття Мадриду ген. Франко.

Арештовано сотки запідозрілих у заговорі націоналістів.

### ЗАМАХ НА БЛЮМА

Незнана людина хотіла вбити франц. віцепремієра Л. Блюма.

До цього не допустили два поліціянти, які бережуть помешкання Блюма. Втікаючи, замаховець відстрілювався перед погонею й одного із поліціянтів важко ранив.

### ДО КРАЄВОГО КОМІТЕТУ ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ У ЛЬВОВІ

Культурно-освітні і господ.економічні установи та їх службовики села Мізуня старого, долинського повіту, доцінюючи належно велику ролю Українського Студентства в українському національному житті зараз та в майбутньому, з невимовною радістю повітали остаточне уконституування Комітету, та складають на цю ціль свої скромні датки:

| | |
|---|---|
| Кооп. „Україн. Нар. Дім“ | 25.— зол. |
| Кружок „Р. Ш.“ ім. Мазепи | 10.— „ |
| Кружок „С. Г.“ | 10.— „ |
| Читальня „Просвіти“ в присілку Пшеничник | 5.— „ |
| Читальня „Просвіти“ в присілку Кропивник | 3.— „ |
| Безділь Теодор | 3.— „ |
| Гладун Михайло | 2.— „ |
| Клим Павло | 2.— „ |
| Курус Михайло | 2.— „ |
| Микулин Михайло | 2.— „ |
| Пилипчук Іван | 2.— „ |
| Хомин Іван | 2.— „ |
| Винник Василь | 1.— „ |

Крім того кооп. „Укр. Нар. Дім“ деклярує на цю ціль постійний місячний даток в квоті 5.— зол.

Вище згадані установи та їх службовики гаряче кличуть всі нац. установи головно кооперативні піти негайно за їх прикладом. Не допустимо, щоб наше студентство, що стільки праці вкладає в ці установи животіло в злиднях або покидало студії, але негайно хочби й найскромнішими датками створимо постійний фонд на їхню допомогу. Одинока і єдиноправильна допомога Українському Студентству в руках Українського Громадянства.

Мізунь старий 10. вересня 1937.

(Печатки й підписи).

# ГОСПОДАРСТВО

## Проти несправедливости й визиску!

Це вже не вперше порушуємо цю справу. **Справу перебудови й розбудови нашого суспільно-господарського життя на нових, здорових підставах.**

**Український нарід перестає вже помалу бути виключно селянським.** Із здорового гону всесторонно **рости та поширюватися**, як теж **під** щораз твердшим **натиском життєвої конечности — в нас росте новий інтелігентський, пролетарсько-робітничий та промислово-купецький стан.**

Справа взаємовідношення і **гармонійного співділання** усіх **українських суспільних станів** має першорядне значення **для росту й міцнення цілого українського народу.** Та про це часто нічого не хочуть знати наші численні земляки, люди типу єрусалимських **міняйлів!** Вони, правда йдуть до нашого національного храму, але тільки на те, щоб із нього зробити торговицю і „вертеп розбійників“!

Кілько буває випадків, що сільський дука безжалісно використовує свого брата во нації — українця — халупника, зарібника! А буває і таке, що не виплатить навіть тієї мізерної, тяжкою працею в поті чола добре заслуженої, заробітної платні, хоч це — як каже християнська церква, — **„гріх, що взиває о помсту до неба“!**

А візьмім **місто:** Скільки тут **несправедливости й визиску українського робітника, ремісника й інтелігента** не тільки жидівськими чи іншими, але таки, на жаль, **нашими „рідними“** п'явками!

Тут часто, занадто часто, бачимо: **директор з міністеріяльною платнею,** а до того ще й сам поміщик, та й сенатор чи посол (та й ще свою доню чи синка примістив на тепленькій посаді в „своїй“ інституції!...), — а з другого боку **сірі працьовники,** що несуть на своїх збідованих плечах увесь тягар **щоденної** роботи (по 8, 10, 12, а то й більше годин на добу) — **з голодовою винагородою,** яка не дає змоги жити, хоч і рівночасно не дає теж скоро вмерти. Ця **жебрацька винагорода** засуджує більшість сірих працьовників **на злиденне животіння, на повільне тяжке конання.**

А до того ще приходить **„кліка“ й протекціонізм** та й у висліді маємо: **сотні й тисячі безробітних українських сил,** часто з **середньою, а то й високою фаховою і загальною освітою.**

Крім цього є ще й таке, що прекрасний і преважний клич **„Свій до свого по своє“** використовують наські **міняйли тільки як прикривку** для **своїх брудних конշахтів із чужими й ворожими українству чинниками та силами (напр. жидами...).** І замісць розбудовувати рідну торговлю і промисл та й іншого роду станиці — творять **„фікцію“ рідного промислу, торговлі і т. п.** Фікцію — де **за,** менше чи більше, **українськими лаштунками** завжди **хитро скривається якийсь жид...**

По наших селах і містах є під цим оглядом **недобре! Є зле!** А це для нас ще й тому **дуже загрозливе,** що витворює **огірчення і зневіру** в нашу власну, українську, суспільно-життєву правду та справедливість!

А довкруги нас є аж забагато різних **темних сил і чинників,** що це огірчення та зневіру завжди й усюди намагаються скваплива **використати для своїх злочинних і брудних цілей!...**

Не можемо теж прикривати мовчанкою факту, що рідні ґешефтярі за **високі ціни** дають **злий виріб, злий товар** і вимагають, щоб його купувати.

За це все треба усіх, хоч і „рідних“, **міняйлів і ґешефтярів** на кожному **кроці** й у кожному випадку **безжалісно бити!**

І нехай міняйли знають і знають це **твердо: Першими,** від кого спадуть на них **розторощуючі удари,** першими, що без жалю **відрубають** їм їх загарбницькі і захланні **руки наживників, шкурників і підлих спекулянтів,** — буде ніхто інший, але якраз **українські націоналісти!**

**Наше національне життя мусимо будувати на здорових і міцних основах нашої власної, української, ніким і нічим нефальшованої, правди та справедливости!**

## Кооперативи в дійсності

Українська кооперація — добре її імення та національні вивіски є дуже і дуже приємливі. Український загал втішається кожночасною вісткою про те, що зростає наш кооперативний рух, що тут і там повстають нові кооперативні станиці. Значить: ростемо, йдемо до кращого й от-от... перемога! На ділі ж воно не так.

Не раз ми мали вже змогу наглядно переконатися про анормальні відносини, що заісновують в українських кооперативах (хочби отвертий лист п. Триюди до дир. „Центросоюзу“ в 35. ч. „Голосу“). Санація оцих — сьогодні навіть трудна, з огляду на керівних людей по цих станицях. Сьогодні підкреслимо чергове, внутрішнє недомагання українських кооператив (не всіх), що навіть одбірає їм право називати себе українськими кооперативами. Це: виразний брак лучби з іншими нац.-українськими, культ.-освітніми та допомоговими Товариствами. Конкретно: є кооперативи (українські кооперативи, з українськими вивісками та моралом: „кооперація й „Просвіта“ — це дві сестри“), що ведуть політику суперечну своєму статутові, щиро шкурницьку, зв'язуючись тільки організаційними нитками із зверхніми кооперативними установами. До зв'язків із іншими установами рішуче не почуваються! Наявним показчиком цього є саме рівні кооперативні бюджети. Загляньте туди — то далебі — аж мерзотно стає: ніодної рубрики пожертов на „Рідну Школу“, на „Просвіту“, на „Укгоді“ ні на інші культ.-освітні потреби села. А знайдете: членам Надз. Ради за засідання по 25 сот. (всім членів — одноразово 2 зл.). У нотках кооперативи знайдете посвідки, що члени Управи побрали по 1.50 зл. титулом дієти, за участь в повітовій кооперативній анкеті. І багатобагато інших.

Частинною причиною тих аномалій є те, що бюджети складають сільські кооперативні книговоди — люди дуже часто безвідповідальні, що кооперативу розуміють тільки як варстат заробітку. Ідейного значення установи, що має організувати національні фонди та боротися за матеріяльне добро цілої Нації — їй не надають.

Та повну відповідальність за це поносять панове з П. С. К., що апробують такі саме бюджети. Така тактика перехрещується із ціллю кооперативи та одбірає їй право афішуватися добрим іменням української кооперативи.

Так довше бути не сміє!

Треба, щоб центральні власті української кооперації заінтересувалися якслід тією справою, та в своїх директивах жадали вже у наступному бюджетному році вставити у бюджетах поодиноких кооператив пожертовні позиції, що в'язали б українську кооперацію із цілістю національного життя та його потребами.

Сун.

## Гарний почин

### КООПЕРАТИВНА НАРАДА НА НОВОМУ ЗНЕСІННІ

Комітет поширення кооп. ідеї на Новому Знесінні приготовив на день 19. ц. м. кооперативну нараду. Заздалегідь подумав комітет, щоб заінтересувати цією нарадою усе громадянство Знесіння й це йому вповні вдалося.

Тема й ціль наради — поширити кооп. ідею на цьому передмістю й призадуматися над способом поліпшення матеріяльного добробуту Знесіння.

В свойому, дуже дбайливо опрацьованому докладі голова Кооперативного Комітету п. Поліщук після начерку розвоєвого процесу української кооперації спинився над потребами дільниці. — Доповнив його думки член проводу місцевої споживчої кооперативи інж. Буя. Українське Знесіння мусить чимскорше подбати за створення для місцевої безробітної молоді варстатів праці на кооп. основах. — Оце висновок рефератів і дискусії.

Крім головного основного реферату п. Поліщука приявні вислухали ще реферату С. Кравців п. н.: „Кооперація в національному життю“. Живе зацікавлення викликала подумана тема участи в кооперації жінок. П. Москва С. подала за приклад українському жіноцтву участь жіноцтва в кооперації в інших народів. Делеґатка Рев. Союза І. Гладка в довшій промові підкреслила вагу клича „свій до свого“ у практичному щоденному житті родин. Коли громадянство полагоджуватиме в своїх підприємствах усі орудки й покупки — цих 300 мільйонів, що видає воно рікрічно на споживчі товарі буде капіталом українців. Делеґат Пром. Банку підкреслив важливість дрібної ощадности, як способу зібрати потрібні капітали. Промовляли теж делеґати інших установ, як „Сусп. Промисл“, „Комета“ й ін.

Поодинокі громадяне забірали слово в справі свойого відношення до місцевої кооперативи й про її недомагання. На всі ці заміти відповідав провід кооперативи — О. Хом'як й інж. Буя.

Нарадою проводив місцевий парох о. Харина.

Людина здобуває всю свою силу боротьбою з самою собою й переможенням самої себе.

**Фіхте.**

# З українського життя

## Процес ОУН у Львові

Перед судом присяглих у Львові почався дня 28. вересня ц. р., **процес проти Олени Жарської, Василя Ваврука і сімох тов. із Сокальщини згл. Белзчини, за протипольську діяльність і приналежність до ОУН.**

Обвинувачує віцепрок. **Кіляновіч, боронять адв. Шухевич і Паньківський.**

Процес потриває **кілька днів.** Докладніше напишемо про нього в слідуючому числі.

## Українська преса на паризькій виставі

Дня 18. ц. м. отворено в „Палаті Преси“ на Паризькій Виставі відділ української преси. В тому відділі зібрані всі українські часописи поза межами С. С. С. Р. Мистецьким оформленням українського відділу занявся артист-маляр Перебийніс.

## Ревізія у Дм. Штикала

**Ранком** (7. год.), дня **28. вересня** ц. р., прийшли до помешкання **Дм. Штикала два поліційні агенти** й перевели **основну,** понад одногодинну, **ревізію.** Не забрали **нічого.** Списали короткий **протокол** про **„День Підгір'я“ у с. Глибівці.**

## Ще в справі комунікату про Християнський Інтернат

Подається до відома для студіюючої української молоді у Львові, що місячна оплата в Українськім христ. інтернаті виносить: 1. за мешкання разом із сніданням зл. 18; 2. за мешкання разом із сніданням і вечерою зл. 30; 3. за мешкання із сніданням, обідом і вечерою зл. 50. Прохання в справі приняття до Інтернату треба вносити на адресу Управи, вул. Супінського ч. 21. із зазначенням, на котрий рід приміщення з трьох вище поданих, прохаючий рефлектує. Повне удержання в Інтернаті залежатиме від відповідної скількости зголошень. Прохається спішитись із зголошеннями.

## Полк. Коновалець в Римі?

Польська преса подає, що до Риму прибув голова О. У. Н. полк. Коновалець та перевів розмови із своїми прихильниками й деякими італійськими політиками, використовуючи підготову свого уповноваженого представника в Римі, Евгена Онацького. Полк. Коновалець — пише ця преса — дальше уживає литовського пашпорту.

## Еміграцію з Польщі до Канади припинили

Тому, що контингент віз, призначений для рільничих осадників з Польщі вичерпаний, припинено еміграцію до Канади. Відновлення еміграції до Канади наступить аж 1. січня 1938. р.

## Заборонили оснувати читальню „Просвіта“

Члени основники Чит. „Просвіта“ у Крукавці (присілок віддалений на кілька кілометрів від Конюшок Тулиголовських) дістали вже вдруге заборону заснувати читальню. У мотивах заборони сказано, що існування читальні в Крукавці могло би спричинити загрозу безпеці, спокоєві та публичному порядкові.

## Червінка

Як подають, в кільканадцяти громадах брідського повіту шириться пошесть червінки. Теж у Синевідську вижньому занотували 8 випадків червінки.

## Загальний З'зд Союзу Українок

Дня 9-го й 10-го жовтня ц. р. відбудеться у Львові Загальний З'їзд „Союзу Українок“ з такою програмою: 1. Відкриття загального з'їзду; 2. звіти з діяльности головного виділу; 3. Реферат голови М. Рудницької; 4. Дискусія над звітами; Академія в честь Л. Українки. Неділя: Богослужения. Продовження дискусії з попереднього дня; 5. Ухвалення членської вкладки; 6. Звіт Контрольної комісії; 7. Вибір нового виділу й Контрольної Комісії; 8. Звіт Резолюційної Комісії й ухвалення резолюцій; 9. Внески.

## Посвячення пам'ятника

З нагоди 25-ліття смерти композитора - громадянина о. Віктора Матюка, грек. - католицький уряд і читальня „Просвіти“ в Карові улаштовують 3. жовтня ц. р. церковно-народнє торжество посвячення пам'ятника на могилі колишнього пароха в Карові згаданого заслуженого громадянина - композитора.

ректора район. молочарні в Боднарові. Його арештували у зв'язку з голосним кривавим нападом збаламученої шляхти на місцеву чит. „Просвіта“.

## „Тутешні“

Польська преса впоює в польське громадянство переконання, що на Волині немає жадних українців, є тільки „русіні“ й „тутешні“. Цього вправді не узгляднює офіціяльна статистика, проте ж наслідки тієї „едукації“ є вже видні. Недавно вернулись з війська українські хлопці, що служили в одному з полків у Луцьку. У їхніх військових книжечках в рубриці: „єнзик мацєжисти“ — написано „по тутейшему“ (тоб то балакають), а в рубриці „народовосьць“ написано „тутейша“. Хлопці цього не диктували й на тепер не можуть надивуватися, ніби якто: і батьки і матері українці, рідня українська, але тут їх раптом зробили „тутейшими“.

## „Гайдамаки, марш!...“

Перед Окруж. Судом в Стрию, як Апеляційним Судом відбулася розправа проти о. Олександра Ілевича греко-католицького пароха с. Спаса, його дружини Марії, доньки Олени Желехівської та зятя Ст.

**До цього числа долучуємо розрахункові переказі „Напередодні“ (число розрахунку 277). Покористуйтеся тими переказами і шліть передплату на наш літературно-мистецький і науковий часопис. Якщо з якихось причин Ви невсилі передплачувати „Напередодні“, передайте переказ комусь із своїх знакомих. Приєднайте бодай одного передплатника для „Напередодні“!**

**„Напередодні“ буде займатися справами й питаннями української духовости: літератури, науки, мистецтва. І тому в сьогоднішний час не сміє й не може бути ніодного українця й українки, що не цікавилися б тими справами й питаннями, що не дорожили б ростом і розвитком української духової культури!**

**Яка наша духовість — таке й майбутнє!**

## Річне свято української кооперації у Львові

Заходом Товариства Українських Кооператорів з нагоди річного свята української кооперації, відправиться в четвер 30. вересня о год. 8. рано в Успенській Церкві при вул. Руській торжественне богослуження на інтенцію української кооперації. — В неділю 17-го жовтня відбудуться сходини членів Т-ва Українських Кооператорів і запрошених гостей в домівці Р. С. У. К. Техніцька 1, присвячені святові кооперації. При тому в залях Р. С. У. К. буде улаштована вистава кооперативної книжки й преси, що потриває 3 дні. — В суботу 23. жовтня від 9. год. веч. відбудеться в залях Нар. Дому „Кооперативний Равт“.

## Звільнення з слідчої в'язниці

Дня 22. ц. м. звільнили із слідчої в'язниці арештованого тому 3 і пів місяця Михайла Дяченка, ди-

Желехівського. Вони мали допуститися зневаги на особі управителя поштової агенції Гугона Карста, підчас його урядування. Обвинувачені заперечили будьяку вину, натомісць заявили, що цілу подію викликав якраз Карст, своєю грубою і нетактовною поведінкою. Він викрикував під адресою обвинувачених: „Гайдамаки, безсоромні марш!“. Як виявилося, Карст, за зневагу особи Жележівського був вже засуджений. Город. суд в Рожнітові звільнив був обвинувачених від вини і кари. Окружний суд затвердив присуд першої інстанції.

## Гідний наслідування приклад

Через нашу Адміністрацію зложив 5 зл. на добр. цілі Олекса Яремішин із Скалата з нагоди роботи при виправі домівки чит. „Просвіти“ ім. арх. Шептицького в Колодівці. Гідна занотування свідомість нашого робітництва.



# Нам пишуть

## ІЗ КАЛУЩИНИ

### СВЯТО ДЕРЖАВНОСТИ

**Дня 28. серпня ц. р. відбулося у Мислові свято Української Державности. На програму склалися: вступне слово Катко О., хорові продукції хорів з Підгірок, Тилявки та Мислова, дута орхестра з Хотіння та деклямації. Після свята фестин. Свято слабо підготоване, слід би Виділові краще такі свята підготовляти! А вже ніяк не сміємо продавати та шинкувати в час Академії! Назагал свято пройшло з успіхом.**

**Учасник.**

## ІЗ ЛЬВІВЩИНИ

### СВЯТО ОБЖИНОК У ГРЯДІ

**Дня 19. вересня ц. р. відбулося в с. Гряда пов. Львів величаве свято обжинок, уладжене місцевим кружком „Сільського Господаря“.**

**Свято своєю багатою і різноманітною програмою, а передовсім своєю зорганізованістю і карністю, мало великий вплив на піднесення національного духа і сили села та всіх дооколишніх гостей.**

**По Службі Божій, яка відбулася в місцевій церкві, рушив довкруги села величавий похід. У поході взяли участь майже всі мешканці села — почавши від маленьких 4—5 літних дітей, а скінчивши на старенький сивих бабунях і дідусях. На переді походу несено чудовий жовто-блакитний прапор, дальше йшла музика, потім сивоусий господар (Іван Лотиш) в гарному козацькому строї із шаблюкою в руці красувався на білому коні. За ним йшов довгий похід. Найперше кидалися в очі карні відділи молоді, так дівчат як і хлопців, які в мальовничих національних строях, дівчата із серпами і мотиками, а хлопці з вінками із збіжжя на шапках, бадьорим кроком проходили відділ за відділом. Дальше йшов великий відділ молодих господарів з косами, потім кооператори села, „Союз Українок“ і ін. Кожний відділ ніс таблицю з відповідним написом. Замикав похід відділ сільсько-господарських машин. Похід перейшовши селом задержався на читальняній площі, де привитано хлібом-сіллю та вручено обжинковий вінець делегатові Філ. Сіл .Г. п. інж. Зеленому. — Пополудні відбулася академія під голим небом. На програму академії зложились виступи хорів ,вправи дівчат і хлопців, вистави, деклямації і монологи.**

**Учасник**

## ІЗ ЛЮБАЧІВЩИНИ

### ЛЮБАЧІВ ФРАНКОВІ

**Дня 22. серпня ц. р. Товариство „Рідна Школа“ в Любачеві влаштувало при співучасті „Молодої Громади“ Святочну Академію в честь Івана Франка, з дбайливо підготованою програмою, на яку зложилися продукції мішаного хору й мужеського „Молодої Громади“ під диріґентурою п. Кривенька.**

**Академія пройшла гарно.**

### „ХЛОПЕ УКРАЇНЬСКІ, РУСКІ Й ПОЛЬСКІ“

**В Любачівщині завівся ще один фронт т. зв. „Людовий фронт“, людовці з-під знаку Вітоса. Вже мають в Любачеві свій повітовий заряд, та й чіпилися організувати деякі мішані села повіту, як Лукавець, Цівків, Границя і Диків.**

**Організує віцепрезес партії Вітоса з Любачева, коминяр, колишній комендант стшельца.**

**В дні 8. серпня владили повітовий з'їзд в Любачеві на міській торговиці; навіть один хор виступав для прикраси цієї імпрези. Промовляв якийсь тич про різні благодаті для хлопа, обіцяв те, чого сам не має, обіцяв грушки на вербі й то ще щеплені. Другий промовляв згаданий коминяр. І диво! Апелював до „Руского, Українського й Польського хлопа“; „же мусіми ми хлопі ісьць разем. Хцеми зємі“ й т. п. нісенітниці. Як йому могло пролізти через горло таке тяжке слово як український? Певно відболів? А „рускіх“ треба, щоб цей пан з Марса привіз, бо в Любачівщині таких немає.**

**Накінець закінчив цю імпрезу промовою таки наш Іван з Дикова, неякий Чиж. Промовляв по українськи. Говорив про якісь фани та кликав: „хлопи тримаймося купи“ як в. д. Біда тільки, що не вмів як-слід говорити по українськи.**

**Імпреза закінчилася. Люди розійшлися домів, та ті Івани наші, що належать до партії, снять скільки то мор-**

ґів дістануть, та про грушки на вербі, котрі тепер зачнуть родити...

Протверезив їх трохи штрайк людовий. Прокіп.

**Не зволікай з передплатою. Вирівняй її, заки візьмеш до рук „Голос“.**

## ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Гроші, які вплинули від здержаних передплатників „Голосу“, вчислюємо на нову передплату. Залеглостей будемо окремо допоминатись.

**1. Чорна листа шкідників „Голосу“, які мимо упімнень не розчислились за кольпортаж:**

Думик Михайло, Потутори 30 зл., Конрад (дяк), Бенева 19 зл., Курітник Петро, Гірне п. Конюхів 25.10 зл., Маслюк Дмитро, Бишів, п. Горожанка 31.45 зл., Климчук Олексій, Клевань 34.54 зл., Процайлюк Евген, Голотки п. Кошляки 15.48 зл.

В наступному числі появиться друга листа.

До П. Т. Кольпортерів! На зворотних числах часопису просимо конечно подавати свою адресу.

**Вп. Ісик Богдан, Мед.** Адреска справлена. Передплата заплачена до 20. X. цр.

**Вп. Старух Богдан, Ст.** Гроші 6 зл. вчислено на анонси.

**Вп. Цогла Мих., Ск.** Довг виносить 15 зл. з відтягненням 20 прц. провізії.

**Вп. Гриник Данило, Перем.** Подайте свою нову адресу. Покищо часопис здержуємо.

**Вп. Блажко Гриць, П.** Довг виносить 7.60 зл.

**Вп. Гнатюк Вас., Чорт.** Подайте свою нову адресу.

**Вп. Гирчиця Микола, Черн.** Довг виносить 1.35 зл.

**Вп. Скалецький Волод., Черн.** До кінця року маєте заплатити 2.40 зл.

**Вп. Шукатка Василь, Пов.** Чому не приїзджаєте до Львова?

**Вп. Сторощук Мих., Бук.** Залягаєте від червня.

**Вп. Максимюк Гриць, Луцьк.** Адреску переписали. Просимо вирівнати довг за кольпортаж.

**Вп. Олексів Степан, Тлусте.** Подайте свою стару адресу.

**Вп. Демечнко А. Данц.** До кінця року маєте заплатити 1.60 зл. Гроші висилайте готівкою.

**Вп. Мельник Б., Підг.** Подайте свою стару адресу.

**Вп. Іваницький Маріян, Застін.** Передплата заплачена до 21. вересня ц. р.

**Вп. Ганушак Василь, Допл.** Часопис висилаємо. Гроші, які стягаєте від передплатників, зараз присилайте до нас, бо опізнена висилка грошей може бути причиною здержання часопису. Теж приєднані Вами нові передплатники, реклямують часопис тому, що Ви опізнюєте висилку передплати.

**Вп. Волошин Осип, Добр.** Передпл. заплачена до кінця жовтня ц. р.

**Вп. Мартинець Михайло, Богор.** Передпл. заплачена до 20. серпня ц. р.

**Вп. Корнюк Петро, Зд.** Часописі висилаємо. За приєднання передплатників щиро дякуємо.

**Вп. Грицак Петро, Дос.** Передплага заплачена до 20. березня 1938 р.

**Вп. Хрущ Богд. Ск.** Передпл. заплачена до 10. серпня ц. р.

**В АДМІНІСТРАЦІЇ „ГОЛОСУ“ зложили:**

**На добродійні цілі:**

Молодь Камінки Стр. 11.50 зл., збірка в річницю смерти бл. п. Лапчака Михайла в Настасові 8.75 зл., збірка на весіллі Ганиська М. Богородчани 4.30 зл., Збірка на весіллі Дюґа Федора, Нинів дол. 6 зл.

**Для матері-вдови:**

Трьох студентів, Перемишль 1.50 зл.

**На прес. фонд „Голосу“:**

Вп. Шиманський Петро, Нинів дол. 0.20 зл. Вп. Дюґ Федір, Нинів дол. 0.50 зл. Вп. Р. М. Нинів дол. 0.50 зл.

**На прес. фонд „Напередодні“:**

Вп. Малицька Ліна, Шляхтинці 20 зл.




Видає БОГДАН КРАВЦІВ. — Редагує Колеґія. — За редакцію відповідає БОГДАН ЛОТОЦЬКИЙ. — Урядові години Редакції: від 10—13. Адміністрації від 8—15.

Друкарня Наукового Т-ва імени Шевченка у Львові, Чарнецького 26.